Räjähteet

Yleistä

Räjähteiden maahantuonnista ja siirrosta on säädelty laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 ja valtioneuvoston asetuksessa räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015). Räjähteiden maahantuontia ja siirtoa säätelevien määräysten ylin johto kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. TEM:n alaisuudessa toimiva Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES) hoitaa käytännössä räjähteiden valvonnan ja hallinnoinnin. Tulli valvoo räjähteiden maahantuontia.

Soveltamisala

Tässä yhteydessä räjähteellä tarkoitetaan räjähdysainetta ja räjähdysainetta sisältäviä esineitä tai välineitä. Sääntely ei kuitenkaan koske sellaisia esineitä tai välineitä, jotka sisältävät niin pieniä määriä räjähdysainetta, että aineen syttyessä esineen tai välineen ulkopuolelle ei aiheudu sirpaleita, liekkiä, savua, kuumuutta tai voimakasta ääntä. Räjähdysaineella tarkoitetaan kiinteää tai nestemäistä ainetta, joka sellaisenaan kemiallisesti reagoimalla kykenee muodostamaan kaasua, jonka lämpötila, paine ja muodostumisnopeus aiheuttavat vahinkoa aineen ympärillä. Pyroteknisellä aineella tarkoitetaan ainetta, joka on tarkoitettu tuottamaan itsestään etenevien lämpöä kehittävien kemiallisten reaktioiden seurauksena lämpöä, valoa, ääntä, kaasua, savua tai näiden yhdistelmiä. Näiden ilmiöiden aiheuttaja ei kuitenkaan ole räjähdys. Pyrotekniset aineet lasketaan myös räjähdysaineiksi.

Käytännössä näiden rajoitusten soveltamisalaan kuuluvat käyttötariffin 36-ryhmän tuotteet tulitikkuja lukuun ottamatta. Täten myös ilotulitusvälineet ovat tämän sääntelyn piirissä. Toiminta puolustusvoimissa sekä rajavartiolaitoksen ja poliisin virkatehtävien hoitaminen on rajattu näiden rajoitusten ulkopuolelle.

Tullimenettelyt

Maahantuonti

Maahantuonnilla tarkoitetaan tässä yhteydessä tuontia Euroopan talousalueen (= EU + Norja, Islanti, Liechtenstein) ulkopuolelta. Räjähteen maahantuontiin vaaditaan maahantuontilupa, jonka antaa Suomessa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Lupaa on haettava kirjallisesti ja lupahakemuksessa on ilmoitettava räjähteen nimi, vaarallisuusluokka, määrä, käyttötarkoitus ja valmistaja.

Räjähteen maahantuojan on tullimenettelyyn asettamisvaiheessa ennen vapaaseen liikkeeseen luovuttamista esitettävä maahantuontilupa Tullille. Tulli merkitsee lupaan maahantuotujen räjähteiden lajit ja määrät.

Räjähteen maahantuontiin ei tarvita lupaa, mikäli räjähde sisältyy kiinteästi asennettuna turvalaitteena tai varustukseen kuuluvana pelastautumisvälineenä lentokoneeseen, alukseen, veneeseen, autoon tai muuhun ajoneuvoon. Näitä räjähteiden maahantuontia koskevia säädöksiä ei myöskään sovelleta ampumatarvikkeisiin (=ampuma-aseiden patruunat) ja puolustusvoimille tuleviin räjähteisiin, joista on omat säädöksensä.

Maastavienti

Räjähteiden vientiä ETA-maiden ulkopuolelle ei ole tässä yhteydessä rajoitettu. Sotilaskäyttöön tarkoitettujen räjähteiden vientiä koskien on kuitenkin voimassa puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa 282/2012 tarkoitetut menettelyt.

Siirrot

Siirroilla tarkoitetaan räjähteiden siirtoja Euroopan talousalueella. Tällaisiin räjähteiden siirtoihin vaaditaan niin Suomesta siirrettäessä kuin Suomeen siirrettäessäkin, että vastaanottajalla on siirtotodistus. Räjähteiden vastaanottajan on ennen siirtoa toimitettava räjähteiden lähettäjälle määräpaikkakunnan toimivaltaisen viranomaisen myöntämä siirtotodistus, jonka on seurattava lähetystä. Nämä siirtoon liittyvät vaatimukset eivät koske pyroteknisiä välineitä (esim. ilotulitteita). Siirtotodistuksia valvoo poliisi.

Tässä yhteydessä on myös huomattava, että Laki puolustustarvikkeiden viennistä 282/2012 koskee puolustustarvikkeiden osalta kaikkea vientiä/siirtoa Suomen rajojen ulkopuolelle.

Kauttakuljetus ja varastointi (tulli- tai vapaavarastot)

Räjähteiden kauttakuljetus Suomen kautta ETA:n ulkopuolelle vaatii siirtotodistuksen Suomessa tapahtuvan räjähteiden siirron osalta. Räjähteiden varastointi edellyttää TUKES:n myöntämää varastointilupaa, paitsi tilanteissa, joissa räjähteitä säilytetään siirtokuormauspaikalla siirtokuormauksen aikana enintään 12 tuntia. Myös pieniä määriä räjähteitä voi säilyttää ilman varastointilupaa. Pienillä määrillä tarkoitetaan tässä yhteydessä alle 5 kg louhintaräjähteitä ja ruutia sekä alle 25 kg ilotulitteita ja muita pyroteknisiä valmisteita. Kauttakuljetukseen liittyvät vaatimukset eivät koske pyroteknisiä välineitä (esim. ilotulitteita).

Sovellettava lainsäädäntö

- Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005
- Valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 39 §